

بررسی پژوهشی جایگاه علم و سوادآموزی از دیدگاه اسلام

مصطفی عیدی هرمزی، معصومه بهرامی، کلثوم بهرامی

پرسنل شاغل در آموزش و پرورش جزیره هرمز

پرسنل شاغل در آموزش و پرورش جزیره هرمز

مری پیش دیستانی قاصدک، میناب، هرمزگان

چکیده

اسلام پرچم دار مبارزه با بی سوادگی و از بزرگترین حامیان دانش اندوزی است. هیچ دینی همانند اسلام مردم را به آموختن علوم گوناگون و یاد دادن آن به دیگران به منظور رواج علم و دانش میان مردم تاکید نکرده است. در این مقاله مفهوم علم و سوادآموزی از منظر اسلام بیان شده و به بررسی سفارش‌های بسیار قرآن کریم در زمینه علم آموزی مسلمانان پرداخته شده است. علم آموزی در دین اسلام به هیچ مکان یا زمان خاصی محدود نمی شود و مسجد به عنوان بزرگترین پایگاه علم آموزی مورد توجه قرار گرفته شده است. در اسلام علم آموزی بر هر زن و مرد مسلمان واجب شمرده شده است و دانش زن به عنوان ملاکی ارزشمند مطرح گردید. یکی از دلایل پیشرفت تمدن اسلامی توجه به علم و علم آموزی و به اشتراک گذاری علم بین مسلمین می باشد. در این مقاله به تاکید ائمه اطهار بر علم آموزی و به طور اخص علم آموزی از منظر امام علی (ع) و امام جعفر(ع) پرداخته شده است. در نهایت می توان گفت دین مبین اسلام از همان ابتدای ظهور مردم را به تفکر، تعقل، علم و سوادآموزی دعوت می کند و این خود نشان از جایگاه رفیع علم در اسلام است.

واژگان کلیدی: علم، سوادآموزی، اسلام، قرآن، ائمه اطهار

مقدمه

اسلام، دینی است که با امر به خواندن اعلام وجود کرد و در نخستین گوهرهای آسمانی اش پس از توحید، از تعلیم و قلم سخن به میان آورد. (آیات اول تا پنجم سوره علق) آخرین هدیه مانای پروردگار برای زمینیان نیز یک کتاب است. (اخوی، ۱۳۸۷) دین مبین اسلام از ابتدای ظهور مفاهیم عمیق انسانی را در جامعه ای جاهل بیان می کند و جامعه را از مرد و زن به علم آموزی و تفکر و تامل دعوت می کند و برای عالمان و خردمندان جایگاه والایی قائل است. اسلام از همان آغاز دین دانش و سواد شمرده می شد. مردم آن روزگار چنان بودند که گویند در میان قریش تنها ۱۷ نفر و در مدینه بین دو گروه اوس و خزرج فقط یازده نفر سواد خواندن و نوشتن داشتند. (بلاذری، ۱۹۸۸، ص ۴۵۷ و ۴۵۹) اسلام روح علم آموزی را در چنین جامعه ای دمید و مردم را مشتاق به تعلیم و تعلم کرد.

اسلام، پرچم دار مبارزه با بی سوادگی است و از بزرگ ترین حامیان دانش اندوزی؛ تا آنجا که پیامبر اسلام(ص) در نخستین اقدامات خود پس از اولین پیکار نظامی با مشرکان، آموزش خواندن و نوشتن به ده کودک مسلمان را بهای آزادی اسیران باسواد اعلام می کند و با این دستور، در عمل، پرچم دار مبارزه با بی سوادگی می شود. (سبحانی، ۱۳۷۱، ص ۲۴۷) آموزه های اسلام، سراسر دعوت به تحصیل علم و دانش پژوهی است و پاداش های معنوی در نظر گرفته شده